

Dosarul nr. 3ra-480/2020

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (E. Badan-Melnic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol)

Î N C H E I E R E

09 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Nina Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea faptului încălcării dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie, nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată parțial hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării prejudiciului moral, cu emiterea în această parte a unei decizii noi,

c o n s t a t ă :

La 26 septembrie 2017 Nina Rusu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea faptului încălcării dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie, nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 124 din 13 mai 1996 a fost numită în funcția de judecător pe un termen de 5 ani, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 10-III din 19 aprilie 2001 a fost numită în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1313 din 26 septembrie 2007 a fost numită în funcția de președinte a Judecătoriei Hîncești, pe un termen de 4 ani, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 2272-VII din 11 august

2016 a fost eliberată din funcția de judecător în Judecătoria Hîncești din data de 03 septembrie 2016, în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă.

A susținut că, în luna noiembrie 2008, activând în funcția de președinte al Judecătoriei Hîncești, s-a pensionat, continuându-și activitatea în funcția de președinte al Judecătoriei Hîncești, apoi în funcția de judecător, până la data de 03 septembrie 2016, când a demisionat din funcție în legătură cu atingerea plafonului de vîrstă.

A afirmat că în lunile iulie și august 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a efectuat recalcularea pensiei, însă a considerat că aceste recalculări sunt incomplete, cu omiterea efectuării recalculării mărimii pensiei pentru perioada de la precedenta recalculare, cu încălcarea flagrantă a legii.

La 10 august 2017 s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă, prin care a solicitat informația privind modalitatea de calculare a pensiei stabilite, începând cu anul 2014 și prezentarea informației – când, în ce mod și în ce măsură au fost efectuate recalculările pensiei. În luna iulie 2017 au fost efectuate careva recalculări la pensie, cu care însă nu a fost de acord, respectiv a solicitat recalcularea repetată a restanțelor neachitate la pensie, luând în considerare prevederile Legii cu privire la statutul judecătorului.

Pentru a evita examinarea cazului în instanțele de judecată, a solicitat examinarea cererii în termenul prevăzut de lege, cu achitarea restanței la pensia prevăzută de lege, însă până la momentul depunerii prezentei cereri de chemare în judecată nu a primit niciun răspuns.

A solicitat recunoașterea faptului încălcării de către pârâtă a dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie, a nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege și repararea prejudiciului material rezultat din necalcularea și neachitarea restanței la pensie, cât a prejudiciului moral în mărimea unei pensii lunare (f.d. 3-5).

La data de 31 octombrie 2017, Nina Rusu a depus cerere de chemare în judecată suplimentară, prin care a solicitat recunoașterea faptului încălcării de către pârâtă a dreptului său la recalcularea și achitarea restanței la pensie și nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, recunoașterea ca fiind ilegal a refuzului pârâtei cu privire la recalcularea și achitarea restanței la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015 - 01 aprilie 2017, și repararea prejudiciului material legat de necalcularea și neachitarea restanței la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015 - 01 aprilie 2017 în sumă de 59345,48 de lei și a prejudiciului moral în mărime de 15 658,40 de lei (f.d. 38-42).

Prin hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de Nina Rusu a fost admisă, a fost constatată încălcarea dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie prin nesoluționarea în termenul legal a cererii prealabile de către Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost declarat ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și achita restanța la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015 – 01 aprilie 2017, a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite în beneficiul Ninei Rusu restanța la pensie (în varianta recalculată) pentru perioada 01 aprilie 2015 – 01 aprilie 2017, efectuarea recalculării fiind pusă pe seama Casei Naționale de Asigurări Sociale, fiind încasată din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Ninei Rusu și suma de 15 658,40 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel în termenul stabilit de lege, inițial cerere de apel nemotivată la 02 februarie 2018, ulterior apel motivat la 12 septembrie 2018, conform indicațiilor din încheierea de a nu da curs din 04 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Prin decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 05 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost casată integral decizia din 09 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Rusu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea faptului încălcării dreptului la recalcularea și achitarea restanței la pensie și nesoluționării în termenul legal a cererii privind recunoașterea unui drept prevăzut de lege, contestarea actului administrativ și repararea prejudiciului material și moral, cu restituirea cauzei Curții de Apel Chișinău.

Prin decizia din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată parțial hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Ninei Rusu a prejudiciului moral în sumă de 15 658,40 de lei și în această parte a fost emisă o decizie nouă, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată pretenția dată.

În rest, hotărârea din 22 ianuarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost menținută.

În susținerea opiniei sale, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 3, 14, 15 alin. (1), 16 alin. (1), 17 alin. (1), 24 alin. (3), 25 alin. (1) și 26 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ (în vigoare până la data de 01 aprilie 2019), art. 32 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în redacția, în vigoare la data emiterii hotărârii), art. 32 din Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) și a stabilit că, prima instanță întemeiat a declarat ca nefondat răspunsul nr. R-1571/17 din 20 septembrie 2017 și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale, la recalcularea și plata în beneficiul Ninei Rusu a pensiei pentru vechime în muncă pentru perioada 01 aprilie 2015 – 01 aprilie 2017. Or, reglementările care au intervenit în baza Legii nr. 60 din data de 04 aprilie 2014, în vigoare din 16 mai 2014, nu se extind asupra Ninei Rusu, potrivit principiului neretroactivității legii. Astfel, la intrarea în vigoare a acestei legi Nina Rusu era pensionară din 24 noiembrie 2008 și activa în continuare în funcția de judecător până la data de 03 septembrie 2016.

Totodată, instanța de apel a reținut prevederile hotărârii Curții Constituționale nr.9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr.358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, potrivit cărora, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare.

Instanța de apel a specificat că legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art.22 din Constituție.

Instanța de apel a invocat că, conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Instanța de apel a mai reținut că art. 6 din Codul civil stipulează că legea civilă nu are caracter retroactiv.

La fel, instanța de apel a stabilit că sunt lipsite de temei cerințele reclamantei/intimatei cu privire la recuperarea pretinsului prejudiciu moral cauzat.

Instanța de apel a notat că, Nina Rusu nu a prezentat probe ce ar confirma suportarea prejudiciului moral, iar argumentele acesteia privind lezarea valorilor umane legate de demnitate, onoare, reputație și suferințe psihice, care se răsfrâng asupra sănătății, au fost apreciate ca declarative.

La 11 februarie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, casarea deciziei din 19 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi.

În motivarea recursului a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel în partea menținerii pretenției de obligare a Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite în beneficiul Ninei Rusu restanța la pensie pentru perioada 01 aprilie 2015 – 01 aprilie 2017.

A menționat că, la emiterea deciziei, instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

A relevat că, nu pot fi reținute argumentele instanțelor inferioare precum că, art. III din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.60 din 04 aprilie 2014, nu se atribuie la Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20.07.1995, or la caz legislatorul s-a referit concret anume la acest tip de funcționari de stat – judecători, activitatea cărora este reglementată de Legea cu privire la statutul judecătorului.

A invocat că, specificarea concretă prin lege a unor chestiuni ce țin de drepturile de pensionare a judecătorilor, nu poate fi interpretată, altfel decât prevede legislația în vigoare.

La 24 februarie 2020 în adresa intimatei a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, însă intimata nu și-a valorificat dreptul de a depune referință la cererea de recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la data de 19 noiembrie 2019 și a fost notificată recurentei la 04 februarie 2020, fapt confirmat prin avizul de recepție al acesteia (f.d. 167), respectiv, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, la 11 februarie 2020, este în termen.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al

Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art. 246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că din Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs reține că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În context, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către recurentă este inadmisibilă.

În conformitate cu art. 230, 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Dumitru Mardari

Victor Burduh